

● POLÍTICA ECONÒMICA

ANÀLISI

Les claus del poder

Mariano Guindal

Madrid

Ja devem 1,6 bilions d'euros

El deute públic espanyol va superar els 1,6 bilions d'euros al febrer, una xifra a què no havíem arribat mai. Els últims dotze mesos el nostre palanquejament ha crescut 82.416 milions, cosa que equival a un 5,4%. I això s'ha produït malgrat una recaptació fiscal rècord els últims tres anys i un fort augment dels impostos. Però la compulsió per la despesa és tan forta que sembla que no hi ha res que pugui frenar-la.

En termes de PIB, el nostre deute representa el 107,7%, fet que ens converteix en el quart país de la UE que més deu, després de Grècia (161,9%), Itàlia (137,3%) i França (110,6%). És a dir, som una autèntica llosa per a les finances europees. La diferència del nostre deute amb la mitjana de la UE és de trenta punts. La diferència amb Itàlia i França és que els nostres veïns també deuen molt, però les seves despeses obeeixen fonamentalment a l'augment de les inversions. Al contrari, a Espanya l'increment del déficit públic s'explica en més de la meitat per la pujada de les pensions i un altre tipus d'ajuts i subvencions. És a dir, es tracta d'un augment de la despesa corrent derivada de la nostra estructura de creixement, en què la inversió i la productivitat cada vegada són més baixes. Des d'aquest punt de vista, cada vegada ens assemblen més a Grècia.

Però el pitjor de tot és que continuem sense prendre consciència del que suposa un excés d'endeutament per a les futures generacions. La vicepresidenta primera i ministra d'Hisenda, Maria Jesús Montero, sent un rebuig visceral pel superàvit, encara que el cicle sigui expansiu. Ho ha manifestat sempre que n'ha tingut ocasió: "Els diners són del doble i són per gastar-los". És habi-

tual sentir al voltant del Govern central que potser val més no tenir un déficit i un deute tan elevat, però tampoc no passa res per haver arribat a aquests nivells, es diu. L'esquerra en general i els populismes en particular consideren que es tracta d'un deute perpetu, d'aquest que no es paga. Que ho preguntin a l'Argentina, sense anar gaire lluny.

La primera conseqüència d'aquest endeutament és que el pagament del servei del deute ja s'eleva a prop de 40.000 milions d'euros, que és gairebé el mateix que el conjunt que les administracions públiques dediquen a la inversió o, en definitiva, a la formació bruta de capital fix. A més, a mitjà i llarg termini el deute sempre s'acaba pagant amb més inflació, que és un impost invisible que castiga més els sectors més febles de la societat.

Però això no s'acaba aquí. Al febrer, el deute va pujar 19.549 milions d'euros, un 1,2% més. El governador del Banc d'Espanya, Juan Pablo Hernández de Cos, ha donat l'avis d'alarma i ha assenyalat que el 2026 arribarem al 108%, i el 2040, al 120%, si no es prenen les mesures d'ajust que són necessàries. L'FMI també ha insistit que es faci una reforma fiscal integral i un pla de retallada de la despesa pública per poder embridar el déficit i el deute públic.

Cada vegada ens allunyem més del 60% de referència marcat per les autoritats monetàries, i això malgrat que estem en un cicle expansiu amb creixements superiors al 2,5% i que hem aconseguit una recaptació tributària històrica de 271.935 milions el 2023, que representa un augment del 6,4%.

Els dos últims anys Hisenda va recaptar 117.200 milions més, ja que no es va deflactar la tarifa impositiva, va augmentar el turisme i es van apujar els impostos a les empreses. Malgrat això, ni déficit ni deute s'han frenat, i un entorn tan favorable per a la recaptació no es tornarà a repetir. |

Nivell de deute

Cada vegada ens allunyem més del 60% de referència marcat per les autoritats monetàries, malgrat que estem en un cicle expansiu amb creixements superiors al 2,5%

Ángel Sáez

Economista i director de Ros Petit

El 9 de març ja vam publicar a *La Vanguardia* la futura sentència del Tribunal Constitucional resolta per ChatGPT-4 sobre el recurs pendent respecte a la inconstitucionalitat de l'impost sobre el patrimoni (IP). Ara, el nou exercici que fem és preguntar al xat si tant el real decret llei 13/2011, que va restablir el gravamen de l'IP per als anys 2011 i 2012, com els successius decrets llei dels anys 2017, 2019 i 2020, s'ajustaven a la Constitució. L'IP complementari és de l'IRPF.

La resposta de ChatGPT-4 ha estat: "(...) per tant, es declara que la derogació i restabliment de l'impost sobre el patrimoni mitjançant un real decret llei seria contrari als principis i disposicions de la Constitució espanyola, i constitueix un supòsit d'inconstitucionalitat". El que hem exposat ens porta a afirmar que la vigència de l'IP no es podia prorrogar ni amb lleis de pressupostos ni amb reals decrets llei des que es va derogar el gravamen l'any 2008.

Per confirmar el grau d'encert del que hem exposat, hem fet una prova retrospectiva, és a dir, ens hem traslladat a l'impost sobre societats i incorporat tota la legislació del mateix i amb la doctrina del Constitucional des del 1981. I situant-nos en el temps en la data d'aprovació d'aquest decret llei, es formulen a ChatGPT-4 les qüestions que es van plantejar, al seu dia, al recurs d'inconstitucionalitat, és a dir, com si el TC encara no hagués resolt sobre la qüestió.

El real decret llei pot regular l'obligació d'integrar automàticament a la base imposable els deterioraments de participacions que hagin estat deduïts en exercicis anteriors?

La IA diu
La vigència de l'IP no es podia prorrogar amb lleis de pressupostos ni amb reals decrets llei des que es va derogar el 2008

El real decret llei pot introduir límits a les deduccions per doble imposició a la llei de l'impost sobre societats? Un real decret llei pot establir límits a la compensació de bases imposables a la llei de l'impost sobre societats (que forma part dels pilars del sistema tributari)? Sorprenentment, en els tres supòsits ha declarat la inconstitucionalitat i nul·litat del real decret llei 3/2016, pel que fa a les preguntes formulades, igual que va fer el TC el 18 de gener. Què implica? Doncs que si a la data d'aprovació del real decret llei 3/2016, és a dir, el 2 de desembre d'aquest any, s'hagués disposat de l'eina de ChatGPT-4, s'hauria detectat el greu error i s'hauria reconduït la reforma a una llei ordinària i s'evitaria el drama que ha significat la seva inconstitucionalitat per a les arques públiques, que es tradueix en l'obligació de tornar les quantitats ingressades, juntament amb interessos de demora, que es xifren en milers de milions. Fet que entenem que es pot repetir a la pròxima sentència sobre la inconstitucionalitat de l'IP.

Els casos exposats són excepcionals, ja que es tracta d'enjudiciar amb doctrina pròpia anterior per part dels magistrats del TC. Per això l'ardua tasca d'aquests magistrats continuarà sent molt necessària en tot cas. Però la intel·ligència artificial també els serà una eina molt útil. |

=====
Sense marge
La principal amenaça per a l'economia espanyola és la crispació política que es viu sense possibilitat per implementar les mesures necessàries per controlar la despesa i incrementar els ingressos. No hi ha marge per afrontar els compromisos assumits. El compromís d'Espanya és augmentar les inversions en defensa en més de 22.000 milions, però la desviació de la despesa en pensions suposa 11.000 milions, l'ajust fiscal exigint supera els 9.000 milions anuals i Puigdemont demana 22.000 milions per donar suport als pressupostos del 2025.